

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Til fylkesmennene

Deres ref

Vår ref
201002186-/KSSS

Dato
01.06.2010

Orientering om endringer i barnelova mv. i 2010

1. INNLEDNING

Det er vedtatt endringer i bl.a. barneloven. Noen av endringene er allerede trådt i kraft (9. april og 1. mai 2010), mens andre trer i kraft 1. juli i 2010. I dette brevet gis en kort redegjørelse for hovedinnholdet i endringene.

Selv om fylkesmannens myndighet til å fatte vedtak i ordinære saker om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær falt bort fra 1. april 2004 har fylkemannen fremdeles veiledningsplikt overfor publikum. Det framgår bl.a. av forskrift av 18. november 1992 nr 981 om saksbehandlingen for fylkesmannen ved separasjon og skilsmisse m.v. § 3. Det er særlig viktig at fylkesmennene er kjent med følgende endringer i barneloven:

- Det er tydeliggjort at barn ikke skal utsettes for noen form for vold, heller ikke for eksempel lette klaps, selv om det skjer som ledd i barneoppdragelsen. I tillegg er det presisert at barn heller ikke skal utsettes for skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs adferd. (§ 30 tredje ledd)
- Domstolene har fått en snever adgang til å idømme delt bosted dersom det foreligger særlige grunner. (§ 36)
- Dersom en av foreldrene - både bostedsforelderen og samværsforelderen – vil flytte må den andre forelderen varsles senest 6 uker før flyttingen. (§ 42 første ledd)
- Definisjonen ”vanlig samværsrett” er beholdt og utvidet. (§ 43 andre ledd fjerde punktum)

Postadresse

Kontoradresse

Telefon

Samlivs- og
likestillingsavdelingen

Saksbehandler

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Akersgt. 59

22 24 90 90
Org no.
972 417 793

Telefaks
22 24 27 18

Karin Stubberud Stey
22 24 25 52

Det er videre viktig for fylkesmennene å være oppmerksom på endringen i pasientrettighetsloven som har til hensikt å ivareta barns behov for helsehjelp bedre.

- Begge foreldre skal som utgangspunkt samtykke til helsehjelp til barnet. Dette utgangspunktet har i noen tilfeller ført til at barn ikke har fått nødvendig helsehjelp fordi foreldrene er uenige om helsehjelpen, eller fordi det ikke har vært mulig å innhente samtykke fra begge. En tilføyelse i pasientrettighetsloven § 4-4 gjør det heretter mulig å yte helsehjelp med samtykke fra bare én av foreldrene dersom kvalifisert helsepersonell mener at helsehjelpen er nødvendig for å unngå at barnet skal ta skade.

Det er lagt ut informasjon om lovendringene på departementets hjemmesider, se www.regjeringen.no/bld. Departementet ber fylkesmannen informere om lovendringene på sine nettsider, eventuelt med link til departementets nettsider.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets vil oppdatere brosjyren "Foreldreansvar og samværsrett" slik at den gir uttrykk for gjeldende rett etter 1. juli 2010. Når brosjyren er oppdatert vil den bli lagt ut på våre hjemmesider i tillegg vil den bli trykket opp.

2. BAKGRUNN

Prop. 14 L (2009-2010) Om lov om endringer i barnelova mv. (flytting, delt bosted, samvær, vold mv.), jf. Ot. prp. nr. 104 (2008-2009), ble vedtatt av Stortinget 23. mars 2010 og sanksjonert av Kongen 9. april 2010. Forarbeidene til lovendringene finnes i:

- Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) Om lov om endringer i barnelova mv.
- Prop. 14 L (2009-2010) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak) Endringer i barnelova mv.
- Innst. 160 L (2009-2010)
- Forhandlinger i Stortinget 9. mars 2010 side 2145 flg.

3. ENDRINGER SOM TRÅDTE I KRAFT 9. APRIL 2010

3.1 Innledning

Endringene i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (Barnelova) §§ 3 første og tredje ledd, 30 tredje ledd, 44 andre ledd og i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv § 4 første ledd trådte i kraft 9. april 2010. Nedenfor omtales endringene.

3.2 Barneloven § 3 første og tredje ledd

Ved vedtakelse av endringer i ekteskapsloven 27. juni 2008 ble det ved en inkurie vedtatt et ekstra «skal» i barneloven § 3 første ledd. Endringen innebærer at dette nå er rettet opp. I tredje ledd i samme bestemmelse foreslås «ledd» endret til «stykke». Endringene i barneloven § 3 første og tredje ledd er følgelig kun språklige opprettinger og har ingen materiell betydning.

3.3 Barneloven § 30 tredje ledd – vold mot barn

Endringen i barneloven § 30 tredje ledd er en tydeliggjøring av gjeldende rett og bestemmelsen lyder nå slik (nytt i kursiv):

”Barnet må ikkje bli utsett for vald eller på anna vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare. Dette gjeld òg når valden brukast som ledd i oppsedinga av barnet. Bruk av vald og skremmande eller plagsam framferd eller annan omsynslaus åtferd overfor barnet er forbode.”

Bestemmelsen tydeliggjør at barn ikke skal utsettes for noen form for vold, heller ikke for eksempel lette klaps, selv om det skjer som ledd i barneoppdragelsen. I tillegg presiseres det at barn heller ikke skal utsettes for skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs adferd.

Barneloven setter ikke selv straff for overtredelse, men en overtredelse vil ofte være straffbar etter bestemmelser i straffeloven. Se Ot. prp. nr. 104(2008-2009) side 38

”Fysisk vold som for eksempel slag, spark, dytting, klyping, lugging med mer, vil som eksempel kunne rammes av straffeloven 1902 § 228 om legemsfornærmelse. (Bestemmelsen videreføres i straffeloven 2005 § 271.) De mest alvorlige overtredelsene vil rammes av straffeloven §§ 219 (om barnemishandling) og 229. Dette vil avhenge av en tolkning av de enkelte bestemmelsene i straffeloven. Overtredelse kan videre gi grunnlag for tiltak etter barnevernloven.”

og side 72:

”Den foreslåtte ordlyden «skremmande eller plagsam framferd eller annan omsynslaus åtferd» gir kongruens med straffeloven 1902 § 390a. Formuleringen utelukker imidlertid ikke at også andre bestemmelser med forbud mot psykisk vold i straffeloven kommer til anvendelse, som for eksempel §§ 223, 246 og 247.”

Nevnte endring i barneloven vil ikke si at foreldrene ikke har rett til å sette grenser for sine barn. Fra Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) side 38 siteres:

”Tvert imot vil foreldre ha en rett og plikt til å ta omsorg for sine barn, og dette innebærer også å sette grenser. I enkelte tilfeller vil det også være nødvendig å bruke noe fysisk makt overfor barnet når dette skjer i avvergeses- eller omsorgsøyemed. At ikke enhver fysisk makt overfor barn er vold må være klart. Som eksempel kan nevnes hvor et lite barn går tynkledd ute i snøen og nekter å

komme inn. Det må da være tillatt for foreldrene å bære barnet inn og låse døren. Det må også være tillatt å bruke noe fysisk makt for å hindre at barnet skader seg selv eller andre.

...

Utover handlinger som klart skjer i avvergelses- eller omsorgsøyemed, vil departementet understreke at det at atferden er rettet mot barn normalt vil senke terskelen for hva som rammes.

Av forarbeidene følger at dersom en situasjon kan løses med lempeligere midler, vil det være forbudt å anvende fysisk tvang eller makt overfor barnet. Den nærmere avgrensningen av området for det straffbare må, som ellers, finne sin løsning i rettspraksis. Det skal lite til før fysisk maktbruk i barneoppdragelsen vil være straffbart. Det er vanskelig å gi helt konkrete grenser for slik maktbruk i og med at dette vil variere fra situasjon til situasjon, men det er viktig å understreke at det på grunn av barns særlige sårbare situasjon må stilles strenge krav.

Det framgår av forarbeidene til loven, se Ot. prp. nr. 104 (2008- 2009) side 39, at skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd omfatter alle måter å skade, skremme, ydmyke eller på andre måter krenke barnet uten bruk av fysisk makt, som er egnet til å gi barnet en følelse av frykt, avmakt, skyld, skam, mindreverd eller fortvilelse eller en grunnleggende følelse av ikke å være ønsket eller elsket. Som eksempler nevnes i forarbeidene:

- innelåsning av barnet i et rom,
- bruk av trusler om straff eller trusler om at barnet skal bli forlatt eller skadet,
- trusler om å skade en av barnets omsorgspersoner, søsken eller kjæledyr,
- ydmykkelser,
- utskjelling, herunder å kalle barnet ved ukvemsord,
- følelsmessig manipulering,
- latterliggjøring, særlig mens andre hører på,
- nedvurdering,
- verbal trakassering og følelsmessig avvisning.

Eksemplene er ikke ment å være uttømmende. Ved gjentakende mønstre skal det mindre til for at atferden vil rammes. Ved mer ekstreme handlinger vil en enkelthendelse være nok til at det rammes.

Hvorvidt den eller de konkrete handlingene faktisk rammes av straffeloven avhenger av domstolenes tolkning av de aktuelle bestemmelser i straffeloven i forbindelse med den konkrete straffesaken. Det er i forarbeidene lagt til grunn at et forbud i barneloven, som nå er innført, og den forståelse som legges til grunn i forarbeidene, vil få betydning for tolkningen av straffelovens bestemmelse. Det må også her kunne legges vekt på at det at atferden er rettet mot barn, senker terskelen for hva som rammes.

3.4 Barneloven § 44 andre ledd siste punktum

Endringen i barneloven § 44 andre ledd siste punktum innebærer at departementets vedtak i sak om reisekostnader ved samvær, på linje med fylkesmannens, gir tvangsgrunnlag for utlegg. Se Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) kapittel 10 for nærmere omtale.

3.5 Arveloven § 4

Lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv § 4 første ledd lyder nå

Arverett etter kapitlet her gjeld berre morskap eller farskap som følgjer av reglane i barnelova.

Arveloven § 4 omhandler barns arverett og arverett etter barnet. Bakgrunnen for bestemmelsen er likestillingen både mellom mor og far, og mellom barn uavhengig av foreldrenes status. Dette må få som konsekvens at arveloven har like regler om henholdsvis farskapet og morskapet som grunnlag for slektsarverett. Legalarverett mellom mor og barn følger av reglene i barneloven § 2. Endringen i arvelova § 4 er derfor først og fremst av hensyn til signalverdien, samt at lovtekniske hensyn tilsier oppdatering. Dette innebærer ingen realitetsendring. For ytterligere omtale, se Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) kapittel 11.2.

4. ENDRINGER SOM TRÅDTE I KRAFT 1. MAI 2010

Med virkning fra 1. mai 2010 lyder lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) § 4-4. Samtykke på vegne av barn slik (nytt i kursiv):

”Foreldrene eller andre med foreldreansvaret har rett til å samtykke til helsehjelp for pasienter under 16 år.

Det er tilstrekkelig at én av foreldrene eller andre med foreldreansvaret samtykker til helsehjelp som

a) regnes som ledd i den daglige og ordinære omsorgen for barnet, jf. barnelova §§ 37 og 42 andre ledd, eller

b) kvalifisert helsepersonell mener er nødvendig for at barnet ikke skal ta skade.

Før helsehjelp som nevnt i bokstav b gis skal begge foreldrene eller andre med foreldreansvaret, så langt råd er, få si sin mening. Beslutning om helsehjelp som nevnt i bokstav b kan påklages til Helsetilsynet i fylket etter kapittel 7. Helsetilsynet i fylket kan vedta at helsehjelpen skal avsluttes inntil det er fattet vedtak på grunnlag av klage fra den andre forelder eller andre med foreldreansvaret.

Dersom barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barn under 16 år etter barnevernloven § 4-6 annet ledd, § 4-8 eller § 4-12, har barneverntjenesten rett til å samtykke til helsehjelp.

Etter hvert som barnet utvikles og modnes, skal barnets foreldre, andre med foreldreansvaret eller barnevernet, jf. tredje ledd, høre hva barnet har å si før samtykke

gis. Når barnet er fylt 12 år, skal det få si sin mening i alle spørsmål som angår egen helse. Det skal legges økende vekt på hva barnet mener ut fra alder og modenhet.”

Hovedregelen er at begge foreldre med foreldreansvar skal samtykke til helsehjelp til barn under 16 år. Dette følger av pasientrettighetsloven § 4-4 første ledd.

§ 4-4 andre ledd første punktum bokstav b)

I enkelte situasjoner kan foreldrene være uenige om hvorvidt barnet skal ha helsehjelp. Det kan også være situasjoner hvor det kan være umulig å få avklart begge foreldrenes synspunkter på ytelse av helsehjelpen, for eksempel fordi den ene forelder ikke er mulig å få tak i. Det er nå vedtatt endringer i pasientrettighetsloven § 4-4 med virkning fra 1. mai 2010 slik at det skal være tilstrekkelig at en av foreldrene samtykker til helsehjelp når kvalifisert helsepersonell mener at barnet kan ta skade av ikke å få helsehjelpen. Begge foreldre skal ha rett til å samtykke alene til slik helsehjelp, forutsatt at de har del i foreldreansvaret. Adgangen til å samtykke henger altså ikke sammen med om forelder bor sammen med barnet, men om forelder har del i foreldreansvaret.

Det er et vilkår at kvalifisert helsepersonell mener at barnet kan ta skade av ikke å få hjelpen. Med kvalifisert helsepersonell menes helsepersonell som har den nødvendige faglige innsikt til å foreta en forsvarlig vurdering av risikobildet og behovet for helsehjelp. Som hovedregel bør den legen, psykologen eller tannlegen som er ansvarlig for helsehjelpen foreta vurderingen. Hva som vil kunne være skadelig for barnet må vurderes konkret og vil bero på et helsefaglig skjønn hos helsepersonellet. Både skade av somatisk og psykisk art vil være omfattet. Skadebegrepet vil derfor også omfatte tilfeller hvor det er viktig at barnet får behandling hos psykolog.

§ 4-4 andre ledd første punktum bokstav a)

Det er også lovfestet at det er tilstrekkelig at en av foreldrene samtykker til helsehjelp som regnes som ledd i den daglige og ordinære omsorgen for barnet. Dette innebærer ingen realitetsendring, siden lovfestingen samsvarer med allerede gjeldende praksis i helsetjenesten. Det er også i tråd med gjeldende fortolkning av barneloven og pasientrettighetsloven. Slikt samtykke anses ikke som større avgjørelser i barnets liv som begge foreldrene må samtykke til. Med helsehjelp som er ledd i den daglige og ordinære omsorgen regnes for eksempel behandling av øreverk, halsbetennelse, influensa, skrubbsår og så videre.

Helsehjelp som ledd i den daglige og ordinære omsorgen for barn kan besluttes av den forelder som til enhver tid er sammen med barnet, og uavhengig av om foreldrene bor sammen eller hver for seg, eller har del i foreldreansvaret eller ikke.

Dette er nærmere redegjort for på Helsedirektoratets hjemmesider:

http://www.helsedirektoratet.no/pasientrettigheter/endring_i_reglene_om_samtykke_til_helsehjelp_til_barn_701044 Se også Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) kapittel 11.

Helsedirektoratet har i eget brev orientert Helsetjenesten og helsepersonell om endringene i pasientrettighetsloven.

5. ENDRINGER SOM TRER I KRAFT 1. JULI 2010

5.1 Innledning

Endringene i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre §§ 36, 42 første ledd og 43 andre ledd fjerde punktum trer i kraft 1. juli 2010.

5.2 Domstolene får adgang til å idømme delt bosted dersom særlige grunner foreligger

Med virkning fra 1. juli 2010 lyder barnelova § 36 slik:

"§ 36. Kvar barnet skal bu fast

Foreldra kan gjere avtale om at barnet skal bu fast hos anten ein av dei eller begge.

Er foreldra usamde, må retten avgjere at barnet skal bu fast hos ein av dei. Dersom det ligg føre særlege grunnar, kan retten likevel avgjere at barnet skal bu fast hos begge."

Delt bosted innebærer ikke nødvendigvis at barnet bor like mye hos hver, men at foreldrene har samme avgjørelsesmyndighet. Foreldrene kan avtale delt bosted dersom de mener det er best for barnet. Med virkning fra 1. juli 2010 er barneloven § 36 første ledd endret slik at det går klarere fram at foreldrene har mulighet til å avtale at barnet skal bo hos en av dem eller at barnet skal ha delt bosted. Dette innebærer ingen realitetsendring.

I dag kan ikke retten idømme delt bosted, men med virkning fra 1. juli 2010 er barneloven § 36 andre ledd endret slik at domstolene når det foreligger særlige grunner kan idømme delt bosted mot den ene eller begge foreldres vilje. Det framgår av forarbeidene og debatten i Stortinget at dette skal være en snever unntaksregel. Er domstolen i tvil om delt bosted vil være til barnets beste, skal den ikke idømme delt bosted. Å idømme delt bosted for barn under 7 år er lite aktuelt, siden barn i denne aldersgruppen antas å være mer sårbare og ha større behov for stabilitet. I tillegg vet man mindre om hvilke forutsetninger de har behov for at skal være tilstede for at delt bosted skal fungere bra.

Fra Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) om lov om endringer i barnelova mv. (flytting, delt bosted, samvær, vold mv.) side 72 siteres:

”Domstolene må forsikre seg om at de forutsetninger forskningen har vist må foreligge for at delt bosted skal fungere bra, foreligger. Det vil ikke være tilstrekkelig at foreldrene anses å være like gode omsorgspersoner for barnet, eller at barnet er like knyttet til begge sine foreldre. Foreldrene må bo i nær geografisk avstand, barnet må kunne opprettholde kontakt med venner og fritidsaktiviteter fra begge hjem, foreldrene må kunne samarbeide godt om barnet og ikke ha et høyt konfliktnivå, og barnet må selv trives med en slik ordning. Domstolen må treffe en avgjørelse basert på hva som er best for barnet, jf. barneloven § 48. Det er ikke tilstrekkelig at ovennevnte forutsetninger foreligger, eller at barnet vil kunne klare å leve med delt bosted. Domstolene må foreta en konkret vurdering av hvilken bostedsløsning som vil være til barnets beste, og ikke falle ned på en mindre god løsning av hensyn til rettferdighet mellom foreldrene. I kravet om at det må foreligge særlige grunner dersom domstolen skal idømme delt bosted, ligger at domstolen må være overbevist om at delt bosted vil være barnets beste før det fattes avgjørelse om dette. Det innebærer at forutsetningene må ligge til grunn ved domsavgjørelsen, og at delt bosted ikke kan idømmes basert på antagelser om en framtidig utvikling, for eksempel om at et eventuelt konfliktnivå vil bedre seg i etterkant av rettssaken. Dersom det er tvil om delt bosted vil være til barnets beste, må domstolen idømme fast bosted hos den ene forelderen og samvær for den andre. Idømmelse av delt bosted antas ikke å være aktuelt for barn under syv år.”

Se også Ot. prp. nr. 104 kapittel 8.

Fra Innst. 160 L (2009-2010) kapittel 2 siteres:

”Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter regjeringens forslag om å gi domstolene en snever adgang til å kunne idømme delt bosted når det foreligger særlige grunner. Dette flertallet vil vise til at konfliktnivået normalt vil være så høyt mellom foreldrene når de går til rettssak, at delt bosted ikke vil fungere godt for barnet. Forskning viser at delt bosted kan fungere bra under visse forutsetninger; foreldrene må bo i nær geografisk avstand, barnet må kunne opprettholde kontakt med venner og fritidsaktiviteter fra begge hjem, foreldrene må kunne samarbeide godt om barnet og ikke ha et høyt konfliktnivå, og barnet må selv trives med en slik ordning.

Dette flertallet vil understreke at når konflikten mellom foreldrene har kommet så langt som til retten, må konfliktnivået antas å være høyt. Dette flertallet er derfor enig med regjeringens forslag om at det legges opp til en snever unntaksregel, og at det må foreligge særlige grunner for at domstolen skal kunne idømme delt bosted. Dette flertallet er enig i at det ikke kan utelukkes at det kan være tilfeller hvor det er til barnets beste å idømme delt bosted, og derfor er det viktig at domstolens kompetanse ikke avkjæres fra å kunne idømme det som er best for barnet. Dette flertallet vil også peke på at retten i dag kan treffe avgjørelse om at barnet skal ha fast bosted hos en av foreldrene, men den andre av foreldrene skal ha samvær i opp til 50 prosent av tiden.

Dette flertallet vil understreke at dersom det er tvil om delt bosted vil være til barnets beste, må domstolen idømme fast bosted hos den ene forelderen og samvær for den andre. Dette flertallet er enig i at det som utgangspunkt ikke vil være aktuelt å idømme delt bosted for barn under 7 år. Små barn må antas å være mer sårbare og ha større behov for stabilitet.”

Under debatten i Stortinget den 9. mars 2010 ble det gjentatte ganger presisert at dette skal være en snever unntaksregel og det må foreligge særlige grunner for at domstolen skal kunne idømme delt bosted.

5.3 Varslingsplikt ved flytting

Med virkning fra 1. juli 2010 lyder barneloven § 42 første ledd slik (nytt i kursiv):

"Barnet har rett til samvær med begge foreldra, jamvel om dei lever kvar for seg. Foreldra har gjensidig ansvar for at samværsretten vert oppfylt. *Dersom ein av foreldra vil flytte, og det er avtale eller avgjerd om samvær, skal den som vil flytte, varsle den andre seinast seks veker før flyttinga.*"

Fra 1. juli 2010 innføres en varslingsplikt for begge foreldrene ved flytting. Den av forelderen som vil flytte - både bostedsforelderen og samværsforelderen - skal varsle den andre forelderen. Varslingsplikten på 6 uker skal gi foreldrene tid og anledning til å diskutere og vurdere hva som vil være den beste omsorgsløsningen for barnet framover, før flytting gjennomføres.

Når det gjelder varslingspliktens lengde og hva som bør oppnås i løpet av 6 uker siteres fra Ot. prp. nr. 104 (2008-2009) side 44:

"Etter departementets syn kan en ikke ha som mål å nødvendigvis ha avklart alle spørsmål og uenigheter i forkant av flyttingen. En eventuell rettssak vil kunne ta lang tid, og å vente til en eventuell avgjørelse er endelig vil innebære en alt for stor hindring i forhold til bevegelsesfriheten. Departementet antar at seks uker vil være tilstrekkelig til å få tenkt grundig gjennom saken, drøfte den, og eventuelt få reist sak om en midlertidig avgjørelse. Departementet legger også til grunn at det vil være mulig å få meklingsstimer på kort varsel i en slik situasjon, slik at det ikke vil være noe problem å få gjennomført én eller flere meklingsstimer."

Varslingsplikten inntreder der det foreligger en muntlig eller skriftlig avtale eller avgjørelse om samvær, også i de tilfeller hvor samværet ikke gjennomføres i tråd med avtalen eller avgjørelsen. Varslingsplikten gjelder uavhengig av om den andre forelderen har del i foreldreansvaret eller ikke. Dette fordi bakgrunnen for å innføre en varslingsregel i forbindelse med flytting først og fremst er de konsekvenser flytting vil kunne få for samværet og kontakten mellom den ene forelderen og barnet.

Varslingsplikten inntreder uavhengig av flytteavstand og uavhengig av hvilken innvirkning flyttingen får for samværet. På denne måten unngås diskusjonstema om når det skal varsles i tillegg til at regelen er enkel å praktisere.

Dersom en forelder ikke oppfyller varslingsplikten er det ingen sanksjonsregel, men unnlatt varsling vil kunne få betydning i ev. sak om bosted og samvær, se Ot. prp. nr. 104 (2008-2009):

Som utvalget peker på, og som også framheves i de danske forarbeidene, vil unnlatt varsling kunne tillegges vekt ved en eventuell etterfølgende sak om bosted for barnet. Unnlattelse av varsling vil kunne si noe om en parts samarbeidsevner og respekt for overholdelse av regler, som igjen kan si noe om hvor godt egnet forelderen er til å ivareta barnets behov for god kontakt med begge foreldre. Retten må selvfølgelig legge avgjørende vekt på hva som er barnets beste, men unnlatt varsling kan

være ett av flere momenter som får betydning ved vurderingen av hva som er til barnets beste. Manglende varslingsplikt fra samværsforelderens side vil på samme måte kunne si noe om dennes evne til å gi barnet stabilitet og forutsigbarhet, og derfor kunne tilsa begrensning av samværets omfang.

Det er den som vil flytte som må dokumentere at varslingsplikten er overholdt. Dette kan for eksempel gjøres ved å skrive et brev eller sende en e-post.

Se også Ot. prp. nr. 104 kapittel 7.

5.4 Utvidelse av definisjonen av vanlig samværsrett

Samvær er en rett både for barnet og den som ikke bor fast sammen med barnet. Dette gjelder ikke dersom samvær ikke er til beste for barnet. Foreldrene avtaler selv omfanget av samvær på bakgrunn av hva de mener er best for barnet.

Barneloven § 43 andre ledd fjerde punktum lyder med virkning fra 1. juli 2010 slik (nytt i kursiv):

"Vert det avtala eller fastsett «vanleg samværsrett», gjev det rett til å vere saman med barnet ein ettermiddag i veka *med overnatting*, annakvar helg, *til saman tre veker* i sommarferien, og *annankvar haust-, jule-, vinter- og påskeferie*."

Dagens definisjon av "vanlig samværsrett" Fra 1. juli 2010

En ettermiddag i uka	En ettermiddag i uka med overnatting
Annenhver helg	Annenhver helg
14 dager i sommerferien	Til sammen tre uker i sommerferien
Jul eller påske	Annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie
Innebærer to overnattinger per 14 dager	Innebærer fire overnattinger per 14 dager

Dette innebærer en utvidelse av definisjonen, slik at ettermiddagssamværet forlenges med overnatting. Sommerferiesamværet utvides fra to til tre uker. Ferien kan deles opp, siden tre uker sammenhengende ferie kan bli lenge for små barn. Videre gir den utvidede definisjonen rett til å være sammen med barnet annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie. Endringen innebærer for det første at høst- og vinterferie også inngår i en ordning med «vanlig samvær». For det andre er definisjonen endret slik at den gir rett til samvær annenhver av hver av de respektive ferier, i motsetning til gjeldende regel som gir rett til samvær jul eller påske. Dette gir barnet mulighet til å bli kjent med tradisjonene i familiene til begge foreldrene. Høstferie er det normalt bare skolebarn som har, men det kan også være aktuelt for yngre barn. For å fastsette lengden på høst- og vinterferie, bør det tas utgangspunkt i skoleruten. Denne endringen er i tråd med den samværsordning mange allerede praktiserer i dag. Imidlertid er dette ikke å forstå som en norm. Utgangspunktet er fremdeles at foreldrene selv avtaler omfanget av

samværet på bakgrunn av hva de mener er best for sitt barn. Når det avtales eller fastsettes ” vanlig samværsrett”, bør i tillegg samværsordningen presiseres nærmere. I forarbeidene nevnes eksempler på hva det bør tas stilling til og det siteres fra Ot. prp. nr. 104 (2008-2009):

”Departementet understreker at legaldefinisjonen er et utgangspunkt for hvor mye samvær man har rett til dersom det er avtalt eller fastsatt «vanlig samværsrett». Det bør i tillegg presiseres nærmere hvordan dette skal praktiseres. Blant annet bør det avtales når samværet skal starte og avslutte, hvilke uker i sommerferien samværet skal finne sted, hvor lenge feriesamværene skal vare og hos hvem barnet skal ha de ulike feriene første gang.”

En samværsavtale som er inngått i tråd med den nye definisjon av vanlig samvær som trer i kraft 1. juli 2010, vil ha betydning for bidragets størrelse, og gi fradrag for samvær etter samværsklasse 3. For mer informasjon kan NAV kontaktes.

Den nye definisjonen vil gjelde der avtale inngås eller domsavgjørelse om ”vanlig samværsrett” avsies etter 1. juli 2010. Det skjer ikke noen automatisk endring av gamle avtaler eller domsavgjørelser. Ønsker foreldrene å benytte den nye definisjonen, må de avtale det. Blir de ikke enige, må de reise sak for retten.

Se også Ot. prp. nr. 104 kapittel 9.

Med hilsen

Arni Hole (e.f.)

Tove Friisø